

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ครูเป็นบุคลากรที่สำคัญในการพัฒนาการศึกษา ครูจึงควรได้รับความสนใจในการสนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาในด้านการเพิ่มพูนสมรรถภาพในการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง โดยเฉพาะครูระดับประถมศึกษา ทั้งนี้เพราะการศึกษาระดับนี้เป็นรากฐานเบื้องต้นของการศึกษาทุกระดับ ถ้าครูมีความรู้ความสามารถเพียงพอและได้รับการพัฒนาอยู่เสมอย่อมจะทำให้การพัฒนาการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นไปอย่างไค่ผลนั้นก็คือนักเรียนในระดับนี้ได้รับประโยชน์จากการเรียนอย่างแท้จริง อันหมายถึงความเจริญก้าวหน้าทางการศึกษาระดับหนึ่งของประเทศ

ความเจริญก้าวหน้าทางการศึกษานี้มีปัจจัยหลายอย่างก็จริง แต่ครูที่ได้รับการพัฒนาอยู่เสมอเป็นกำลังสำคัญ ดังที่มีผู้กล่าวว่า "แม้ว่าคุณภาพทางการศึกษาจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่างเช่นการบริหาร การบริการของโรงเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับสิ่งแวดล้อม นักเรียน ครู แต่ถ้าจะวิเคราะห์ให้รอบคอบแล้วคุณภาพทางการศึกษาขึ้นอยู่กับตัวครูและประสิทธิภาพของการทำงานเป็นอย่างมาก"¹

นอกจากนี้ในการศึกษาความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรการฝึกหัดครูกับหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ก็มีกล่าวถึงในทำนองเดียวกันว่า "เป็นที่ยอมรับว่าผู้เรียนจะสามารถบรรลุจุดหมายของหลักสูตรหรือไม่เพียงใดนั้น สมรรถภาพของครูเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งประการหนึ่ง"²

¹กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, การวิเคราะห์พฤติกรรมของครูและนักเรียน ในชั้นที่สอนวิชาสังคมศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2518), หน้า 1.

²สวัสดิ์ ประทุมราชและคณะ, การศึกษาความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรการฝึกหัดครูกับหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (รายงานการวิจัยคณะที่ 1 ตามโครงการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครู, ม.ป.ท., ม.ป.ป.), หน้า 2.

จากแนวคิด ปัญหาและความเปลี่ยนแปลงต่างๆ กรมการฝึกหัดครูได้พยายามปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครูอย่าง กว้างขวางและหาแนวทางใหม่ที่จะรักษา เพิ่มพูนสมรรถภาพของครูนั้นก็คือการติดตามและให้บริการทางการศึกษาแก่ครูอย่างต่อเนื่อง

ในช่วงของปี 2518 เป็นต้นมาหรือจะก่อนหน้าที่เสียขวัญเข้าไป วงการฝึกหัดครูทั่วโลกได้พยายามขยายภาระรับผิดชอบของการฝึกหัดครูในกวางขวางครอบคลุมไปถึงการให้การศึกษาลดระดับของครู โดยถือว่าการฝึกหัดครูประเภทก่อนประจำการที่สถานศึกษาฝึกหัดครูทำอยู่นี้เป็นระยะเริ่มต้น ของการฝึกหัดครูเท่านั้น แต่การศึกษาของครูจะต่องดำเนินตลอดไปในชีวิตชีวิตครูของคนๆ หนึ่งซึ่งอาจจะหมายถึง 20-30 ปี จวบกว่าเขาจะเกษียณอายุจากหน้าที่ครูไป และถือว่าเป็นภาระหน้าที่ของการฝึกหัดครูด้วย¹

การตระหนักถึงความสำคัญของการติดตามเพิ่มพูนสมรรถภาพของครูเริ่มปรากฏอย่างชัดเจนเมื่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (2520-2524) ตอนที่เกี่ยวกับการศึกษาและสังคมได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการฝึกหัดครูไว้ว่า

จะดำเนินการผลิตครู เพื่อสนองความต้องการของสังคมทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ โดยประสานสอดคล้องกันทุกระดับ ปรับปรุงหลักสูตรการผลิตครูให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และฝึกอบรมครูประจำการ เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพการสอนให้ดียิ่งขึ้น... เร่งฝึกอบรมครูประจำการและบุคลากรหลักให้ทำหน้าที่ใหม่ไปตามแนวพัฒนาทางการศึกษา²

ต่อมากรมการฝึกหัดครูก็ได้จัดทำโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ เพื่อส่งเสริมวิทยฐานะตามหลักสูตรสภาการฝึกหัดครู พ.ศ.2519 ขึ้นโดยวางวัตถุประสงค์ของโครงการนี้ว่า

¹จรรยา มิสินทร์, "ความเปลี่ยนแปลงของกรมการฝึกหัดครูในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา" ครอบคลุม 25 ปี การสถาปนากรมการฝึกหัดครู (กรุงเทพฯ:เจริญวิทยการพิมพ์, 2522), หน้า 71-72.

²กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานปลัดกระทรวง, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 4 (2520-2524) (เฉพาะตอนที่เกี่ยวกับการศึกษา) (กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์การศาสนา, 2519), หน้า 27.

1. เพื่อเพิ่มพูนวิทยฐานะแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการในที่สูงขึ้น
2. เพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการให้สนองความต้องการของหน่วยงานผู้ใช้ครู
3. เพื่อเป็นการให้ขวัญกำลังใจแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการในท้องถิ่นอย่างเสมอภาค
4. เพื่อยกสถานภาพของวิชาชีพครูให้สูงขึ้น
5. เพื่อเป็นการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ในการเพิ่มพูนสมรรถภาพและวิทยฐานะของครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ¹

กรมการฝึกหัดครูได้ขออนุมัติจากสภาการฝึกหัดครูดำเนินงานตามโครงการนี้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 เป็นต้นมา โดยเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเป็นผู้กำหนดโครงการและวางนโยบายที่จะพัฒนาบุคลากร โดยให้วิทยาลัยครูเป็นผู้ฝึกอบรมให้

นับตั้งแต่เริ่มตนโครงการจนถึงปัจจุบันนี้ ได้มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง ทั้งในทางที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยซึ่งต่างฝ่ายก็จะหาเหตุผลมาสนับสนุนหรือยืนยันตามแนวคิดของตนเองฝ่ายที่เห็นด้วยก็มองในแง่ที่ว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ครูในชนบทได้ศึกษาหาความรู้และเพิ่มพูนวิทยฐานะให้สูงขึ้นโดยไม่กระทบกระเทือนต่อเวลาราชการหรือการปฏิบัติงานในโรงเรียน ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยก็มองในแง่ของความล้มเหลว มองในแง่ของความสูญเสียที่ครูจะต้องทุ่มเทให้เพื่อปริญญาหรือเห็นว่าเป็นการหารายได้พิเศษของอาจารย์ในวิทยาลัยครูต่างๆ เป็นต้น จรูญ มลิจันทร์ เคยกล่าวถึงเรื่องนี้ว่า "เรื่องการศึกษาของครูประจำการนี้ก็เหมือนเรื่องถกเถียงวิพากษ์วิจารณ์กันอยู่เสมอว่า เราจะสร้างบัณฑิตให้เพื่อขึ้นอีกมากมาย เรื่องนี้ทางฝ่ายฝึกหัดครูเรายืนยันในหลักการที่ว่า เราจะต้องยกระดับความรู้ของครูทุกระดับให้สูงขึ้น ซึ่งเป็นแนวทางของประเทศต่างๆ ทั่วโลกเขาทำกัน"² ข้อวิพากษ์วิจารณ์จากทุกฝ่าย

¹เกษมชัย โพธิอาษา, "การประเมินผลโครงการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการในเขตจังหวัดสุรินทร์ และศรีสะเกษ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า 115.

²จรูญ มลิจันทร์, "การเปลี่ยนแปลงของกรมการฝึกหัดครูในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา", หน้า 73.

ยอมเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ปรับปรุงโครงการที่เกี่ยวข้องกับการอบรมนี้ทั้งสิ้น แต่การศึกษา
ค้นคว้าที่เป็น เหตุเป็นผลในลักษณะของการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ยังมีน้อยมาก จึงยังไม่สามารถหา
ข้อยุติได้ว่าข้อดีข้อเสียของการจัดอบรมครูตามโครงการดังกล่าวคืออะไร หรือมีจุดไหนบ้างที่
ควรจะได้รับการปรับปรุงหรือพัฒนาต่อไป

วิทยาลัยครู เชียงราย ได้เริ่มดำเนินโครงการโดยรับครูและบุคลากรทางการศึกษา-
ประจำการจากจังหวัดเชียงรายและจังหวัดพะเยา เข้ารับการอบรมตั้งแต่ปีการศึกษา 2522
เป็นต้นมา บัดนี้มีจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการที่เข้ารับการอบรมทั้งหมดประ-
มาณ 1,482 คน แยกได้เป็นผู้เข้ารับการอบรมในปีที่ 2 ประมาณ 1,100 คน และปีที่ 1
ประมาณ 382 คน¹ การจัดการอบรมตามโครงการดังกล่าวในวิทยาลัยครู เชียงรายนั้น ก็
ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ทั้งในทางคัดค้านและสนับสนุนจากบุคคลหลายฝ่าย ทั้งก่อนการเปิด
ดำเนินงานตามโครงการอบรมและในระยะเวลาที่เปิดการอบรมจนถึงขณะนี้ อย่างไรก็ตามไม่ว่า
จะมีผู้เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็มีผู้เข้ารับการอบรมแล้วเป็นจำนวนมาก ดังนั้นจุดที่สนใจและ
ควรมีการศึกษา ก็คือการหาคำตอบที่ว่า ครูที่เข้ารับการอบรมตามโครงการนี้ ได้รับความรู้
ความเข้าใจหรือเกิดทักษะต่างๆ แล้วนำไปเพิ่มพูนสมรรถภาพในการปฏิบัติงานหรือไม่ และ
ได้รับไปมากน้อยเพียงใดเมื่อเทียบกับครูซึ่งมีวุฒิทางการศึกษาเท่ากันแต่ไม่ได้เข้ารับการอบรม

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจอย่างยิ่ง
ที่จะหาคำตอบที่นำเชื่อถือในด้านการเพิ่มพูนสมรรถภาพของครูที่เข้ารับการอบรมตามโครงการ
อบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการในวิทยาลัยครู เชียงรายว่าประสบผลสำเร็จหรือ
ไม่เพียงใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครูที่เข้ารับการอบรมตามโครงการ
อบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ

¹วิทยาลัยครู เชียงราย, แผนกแผนงานและประเมินผล, ข้อมูลทางการศึกษา
วิทยาลัยครู เชียงราย (2523), หน้า 3-4 (เอกสารอัดสำเนา).

2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครูที่เข้ารับการอบรมกับครูที่ไม่ได้เข้ารับการอบรมตามโครงการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำกรม

สมมติฐานของการวิจัย

ครูที่เข้ารับการอบรมกับครูที่ไม่ได้เข้ารับการอบรมตามโครงการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำกรมมีสมรรถภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสมรรถภาพในการปฏิบัติงานในโรงเรียนของครูผู้ปฏิบัติการสอนในสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัด เชียงราย และจังหวัดพะเยาที่เข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มวุฒิปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) ปีที่ 2 ตามโครงการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำกรมในวิทยาลัยครู เชียงราย ปีการศึกษา 2523 ทั้งนี้ไม่รวมถึงครูใหญ่หรือผู้บริหารที่เข้ารับการอบรมตามโปรแกรมพัฒนาสมรรถภาพผู้บริหาร

2. ครูที่ไม่ได้เข้ารับการอบรมซึ่งผู้วิจัยนำมาศึกษาเปรียบเทียบสมรรถภาพในการปฏิบัติงานนั้นเป็นครูผู้ปฏิบัติการสอนในสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัด เชียงราย และจังหวัดพะเยา ที่มีวุฒิทางการศึกษา พ.ม. หรือ ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่าโดยไม่รวมถึงครูใหญ่และหรือผู้บริหารโรงเรียน เช่นเดียวกัน

3. การศึกษาสมรรถภาพในการปฏิบัติงานนั้นจะครอบคลุมถึงด้านวิชาการ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ ได้แก่ การสอน การปกครองนักเรียน และด้านที่เกี่ยวกับลักษณะของครู ได้แก่ ความคิดริเริ่ม ความเสียสละ ความมีมนุษยสัมพันธ์

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานเจ้าสังกัดที่จะนำไปประกอบการพิจารณาคัดเลือกครูเข้ารับการอบรมตามโครงการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำกรมต่อไป

2. เป็นแนวทางให้วิทยาลัยครูและกรมการฝึกหัดครูได้พิจารณาแก้ไข ปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนการจัดการเรียนการสอนหรือการให้การอบรม เพื่อสนองวัตถุประสงค์ของโครงการให้ดียิ่งขึ้น

คำนิยาม

สมรรถภาพในการปฏิบัติงาน หมายถึงความสามารถในการนำความรู้ความเข้าใจ และทักษะต่างๆ ที่ได้รับจากการอบรมของครูมาปรับใช้ หรือนำมาเป็นองค์ประกอบการทำงาน ในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวกับด้านวิชาการ เช่น ความรู้ทั่วไปทางการศึกษา จิตวิทยา หลักสูตร เป็นต้น ด้านการปฏิบัติหน้าที่ เช่น การสอน การปกครอง ด้านที่เกี่ยวกับลักษณะของครู เช่น ความคิดริเริ่ม ความเสียสละ ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ

ครูที่เข้ารับการอบรม หมายถึงครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงรายและจังหวัดพะเยา ซึ่งมีวุฒิทางการศึกษา พ.ม. หรือ ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่าที่ไคลงทะเบียนเรียนวิชาต่างๆ ในระดับปริญญาครุศาสตรบัณฑิต เป็นปีที่ 2 ในวิทยาลัยครูเชียงราย ตามระเบียบสภาการฝึกหัดครูว่าด้วยการศึกษาและฝึกอบรม แกนกลางทางการศึกษาประจำกรม

ครูที่ไม่ได้เข้ารับการอบรม หมายถึงครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงรายและจังหวัดพะเยา ซึ่งมีวุฒิทางการศึกษา พ.ม. หรือ ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่า

โครงการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำกรม หมายถึงโครงการที่ สภาการฝึกหัดครูออกระเบียบให้วิทยาลัยครูจัดขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการ ศึกษาประจำกรมสามารถเข้าศึกษาอบรมโดยไม่กระทบกระเทือนการสอนและการทำงานในหน้าที่ปกติ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพ สถานภาพและวิทยฐานะของครูและบุคลากรทางการศึกษา- ประจำกรมให้สูงขึ้นโดยให้คนสังกัดผู้ใ้ครูและวิทยาลัยครูเป็นผู้ดำเนินโครงการร่วมกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่างประชากร

1. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยเลือกมาจากครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงรายและจังหวัดพะเยาทั้งที่เข้ารับการอบรมและไม่เข้ารับการอบรมตามโครงการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำกรมในวิทยาลัยครูเชียงราย

2. การเลือกตัวอย่างประชากรมีลำดับชั้นและวิธีการดังนี้

2.1 แบ่งอำเภอที่เข้ารับการอบรมเป็น 2 ประเภท คืออำเภอที่มีครูเข้ารับการอบรมมาก และอำเภอที่มีครูเข้ารับการอบรมน้อย โดยวิธีหาค่ามัธยฐานจากจำนวนครูที่เข้ารับการอบรม

2.2 นำรายชื่ออำเภอทั้ง 2 ประเภทจากข้อ 2.1 มาสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ประเภทละ ร้อยละ 50 ของอำเภอทั้งหมด ได้อำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 8 อำเภอ

2.3 นำรายชื่อครูที่เข้ารับการอบรมจากอำเภอที่สุ่มได้ในข้อ 2.2 มาสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) อำเภอละประมาณร้อยละ 50 ของครูที่เข้าอบรมในแต่ละอำเภอ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 200 คน

2.4 นำรายชื่อครูที่ไม่ได้เข้ารับการอบรมจากอำเภอที่สุ่มได้ในข้อ 2.2 มาสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ให้ได้จำนวนเท่ากับกลุ่มตัวอย่างประชากรของแต่ละอำเภอ รวมจำนวน 200 คนเช่นกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการศึกษาคุณค่าจากตำราและเอกสารงานวิจัยต่างๆ และปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แบบสอบถามมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบ

ตอนที่ 2 แบบทดสอบเกี่ยวกับสมรรถภาพในการปฏิบัติงานเป็นแบบเลือก

ตอบ (Multiple choices) ซึ่งมี 4 ตัวเลือก

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น

2. การสร้างแบบสอบถาม

2.1 ผู้วิจัยศึกษาตำรา เอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 สร้างแบบสอบถามโดยปรึกษากับผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษา

2.3 นำแบบสอบถามฉบับชั่วคราวไปทดลองใช้กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 50 คน

2.4 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วมาหาค่าความเที่ยง (Reliability)

และหาอำนาจจำแนก (Discrimination Power)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีส่งแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจะใช้สถิติต่อไปนี้

1. เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ
2. เกี่ยวกับสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครู วิเคราะห์โดยหาค่ามัธยิม เลขคณิต (\bar{x}) ค่าร้อยละ (percent) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. เกี่ยวกับการเปรียบเทียบสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครูวิเคราะห์โดยหาค่า t-test และ F-test
4. คำถามปลายเปิดวิเคราะห์โดยแสดงความคิดเห็น

ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิจัย

ในการเสนอผลการวิจัยทั้งหมดจะเป็นดังต่อไปนี้

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา จะรวมถึงวัตถุประสงค์ สมมุติฐาน ขอบเขต ประโยชน์ คำนียาม และวิธีดำเนินการวิจัย
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การฝึกอบรม การให้การอบรมแก่ครูประจำการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับครูประจำการ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพของครู
3. วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ การวิเคราะห์แบบสอบถาม วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยตาราง และคำอธิบาย
5. สรุป อภิปรายผลการวิจัยและขอเสนอแนะ ซึ่งประกอบด้วยผลการวิจัยทั้งหมด การอภิปรายผลการวิจัยและขอเสนอแนะของผู้วิจัย